

Tanszékvezetői beszámoló 1999-2004

Tudománytörténet és Tudományfilozófia Tanszék

Kampis György
gk@hps.elte.hu

Eredmények összefoglalása

A beszámolási időszakot megelőzően alakult meg a tanszék a jelenlegi formában és feladattal. Az elmúlt években sikerült az oktatói és kutatói gárdát (többek között külső munkatársak, valamint saját nevelésű új kollégák bevonása révén) fejleszteni. A munkatársak iránt sikerrel támasztott követelményeket mutatja az elnyert három Széchenyi Professzori Ösztöndíj. Eredményes volt a radikálisan változó körülményekhez való alkalmazkodás módjának megtalálása is.

Sikeres pályázatokkal jelentősen növekvő bevételt ért el a tanszék. A kiadási oldalon egyrészt a kutatások bővülése, másrészt az oktatási költségeknek a hallgatói létszám drasztikus emelkedésével összefüggő gyors növekedése áll. A tanszék 2003-as pályázati és egyéb bevétele elérte a 9 millió Ft-ot (az 1999-2003 időszakban: a 45 millió Ft-ot). A fő források: nyertes NKFP pályázat, jelentős OTKA támogatások voltak.

A tanszék jelenleg 9 főállású, 7 állandó külső oktatóval, számos hazai és külföldi oktatási együttműködéssel rendelkezik. A tárgyidőszakban egy tanársegéd felvételére került sor, a TFK megszűntével 2 új munkatársat vettünk át. Összesen 126 publikációnk jelent meg, intézményi meghívásra 50 előadást tartottunk. Tankönyvkiadási tevékenység keretében 14 saját és 6 idegen könyvet adtunk ki, 3 többszerzős kötetünk jelent meg külföldi kiadónál (Kluwer).

Az oktatás és a növekvő adminisztráció mind komolyabb terheket ró a munkatársakra. Ennek ellenére, a tanszék nem mondott le arról, hogy színvonalas, a Kar szaktanszékeivel azonos követelményeket kielégítő kutatómunkát végezzen. Igazolják ezt a pályázati és publikációs tevékenység mellett a tudományszervezési eredmények, a számos nemzetközi együttműködés (CEEPUS, USA és Japán partnerek, ISHS Budapest Center, stb.), az elnyert tanulmányutak és meghívások, szakértői felkérések, a tanszéki szemináriumsorozat neves vendégelőadói (Berkeley, Cambridge, Rutgers).

A tanszék igen nagyszámú hallgatót tanít (a 2003/4. tanév I. félévében összesen kb. 2500-at), ennek ellenére az oktatás nem került a megnövekedett hallgatói létszám körülményeinek alárendelt állapotba. Fontos cél volt a kutatói utánpótlás nevelése is, amit a PhD hallgatók, egy OTDK győztes hallgató, szakdolgozók sikere bizonyít. Összesen 14 szakdolgozót és 9 PhD hallgatót témavezettünk.

Részt veszünk a tudományos minősítésben (számos nagydoktori, habilitációs, és PhD eljárásban), a PhD képzésben, neves nemzetközi folyóiratok (Behav.Brain.Sci, Brit.J.Phil.Sci., J.Theor.Biol., Synthese, Found.Phys. stb.) rendszeresen kérnek munkatárainktól szakvéleményt. Forrásteremtő tevékenységként térítéses tanfolyamot indítottunk külföldi hallgatóknak (BSCS).

I. Háttérinformációk

I.1. A tanszék munkatársai

I.1.1. Főállású munkatársak

Érdiné Szalay Mariann	főiskolai docens	(2003 óta)
Hajdú Péter	főiskolai tanár, fil.tud.kandidátusa	(2003 óta)
Kampis György	egy.docens, fil.tud.doktora, tszv. (<i>Széchenyi Professzor 1997-2001</i>)	
Kondor Andrea	adminisztrátor	
Kutrovácz Gábor	egy.tanárság, PhD hallgató	(2000 óta)
Rédei Miklós	egy.docens, fil.tud.doktora (<i>Széchenyi Professzor 1998-2002, Széchenyi Ö. 2003-</i>)	
Ropolyi László	egy.ad junktus	
Szegedi Péter	egy.docens, fil.tud. kandidátusa (<i>Széchenyi Professzor 1999-2003</i>)	
Szigeti András	egy.ad junktus	
Zágoni Miklós	egy.ad junktus	

I.1.2. Állandó tanszéki külső oktatóink

Érdi Péter	kém.tud.doktora, tud.tanárság, MTA KFKI (<i>Széchenyi Professzor 1997-2001</i>)
Németi István	mat.tud.doktora, tud.osztvez., MTA Rényi Int. (<i>Széchenyi Professzor 1998-2002</i>)
P.Szabó Sándor	tanárság, BTK Kelet-Ázsiai Tsz.
Schwendtner Tibor	tanszékvezető, ME Filozófiatörténet Tsz.
Szabó E. László	fil.tud.kandidátusa, tud.főmunkatárs, TTK Elm.Fiz.Tsz, MTA csop. (meghívott docens 1999-2002, Széchenyi Professzor 1997-2001)
Székely László	fil.tud.kandidátusa, tud.főmunkatárs, MTA Fil.Int. (<i>Széchenyi Professzor 1999-2003</i>)
Zemplén Gábor	PhD, tud.munkatárs., BME Filozófia Tsz.

I.1.2. Oktatási együttműködés keretében rendszeresen meghirdetett órák előadói

Darvas György	MTA Kutatásszervezési Int.
Kázmér Miklós	TTK Őslénytan Tsz.
Kiss Olga	BKE Filozófia Tsz.
Kurtán Lajos	TTK Társadalom- és Gazdaságföldrajz Tsz.
Török Zsolt	ITK Térképészet Tsz.
Vinkovics Márta	TTK Társadalom- és Gazdaságföldrajz Tsz.

II. Oktatómunka

II.1. Kötelező tantervi feladatok

Tanszékünk kötelező egyetemi feladata a szolgáltató oktatás TTK-s hallgatóknak. A „nem szakmai” tárgyak oktatását látjuk el, valamint koordináljuk a nem általunk oktatott társadalomtudományi tárgyak felvételét. A TFK megszűnésével a tanszék két új munkatársat kapott, akik a főiskolás szakok kötelező filozófia és közgazdaságtan óráit tartják a BTK-n, az ITK-n és a PPK-n is.

A tanszéki órakeret struktúráját még 1999 előtt alakítottuk ki, ennek alapjai változatlanok:

- (1) A TTK-s hallgatók társadalomtudomány oktatása felfogásunk szerint elsősorban tudománytörténet és tudományfilozófia oktatás.
- (2) Tárgyainkat három csoportba soroljuk. Az említett kettő melletti harmadikba kerül minden egyéb. Ajánlásunk szerint a hallgatók minden csoportból egy-egy kurzust választanak.

Tantervi tevékenységeink támogatására tankönyveket és jegyzetet állítottunk elő. A tudományterület megalapozására népszerű előadásokat is tartottunk, magyar nyelvű cikkeket írtunk. A beszámolási

időszak előtt nem létezett magyar nyelvű tankönyv, amely a tudományfilozófia, illetve a tudománytörténet bevezető tanulmányozását lehetővé tette. A ma elérhető legfontosabb tankönyvek és szöveggyűjtemények közül jó néhány a mi alkotásunk, egy átfogó terv keretében születtek.

Folyamatosan emelkedő hallgatói létszám mellett félévenként mintegy 30-40 tantárgyat hirdetünk meg. Az aktuális kínálat a tanszék honlapján látható (<http://hps.elte.hu/oktaeder/targylista.htm>). A 2003/2004 tanév őszi félévében tanszékünkön tárgyat felvett hallgatók létszáma az ETR alapján:

TTK-s hallgatók	1250	
volt TFK-s hallgatók (nappali)	1045	(összesen 2295 nappali hallgató)
volt TFK-s (esti + lev)	365	

E rendkívül nagyszámú hallgató ellátása mind komolyabb gondot jelent. Külső oktatók bevonásával, párhuzamos csoportok indításával, valamint annak révén oldjuk meg, hogy egyes órákat igen nagy létszámú hallgatónak tartunk. Ez elsősorban a főiskolás hallgatókat érinti, de – más tanszékek gyakorlatához hasonlóan – nem ritka a TTK-soknak tartott több száz fős kurzus sem. Formai oldalról: az új helyzetben a számonkérés rendjét szigorítottuk és egységesítettük 2002-3-tól.

II.2. Oktatási pályázatok, oktatásfejlesztés

Oktatásfejlesztési koncepciónk alapja a Tanszék meglévő TTK-s kapcsolatrendszere. Az elmúlt években az alapvető óraszerkezet meghagyása mellett erre alapozva bővítettük tantárgyainkat. Mindez az átoktatás és a beoktatás táblázataiban jeleníthető meg. Terveink szerint egy jövőbeni szakindítási terv alapját vetette meg, melynek kidolgozása a CSEFT figyelembe vételével jelenleg folyik.

A beszámolási időszakban nemzetközi oktatási együttműködésünket és a szakokon végzett munkánk fejlesztését támogattuk oktatási pályázatokkal. Ezeken felül tankönyvpályázatokon nyertünk számos alkalommal. Utóbbiakat a publikációknál, előbbieket a nemzetközi együttműködéseknel részletezem.

Ropolyi	NKA	--	1999	Tanszéki videoáll. bővítése	75 eFt
---------	-----	----	------	-----------------------------	--------

II.3. Diplomamunkások, szakdolgozók

A tanszékhez szak nem tartozik, ezért csak eseti alapon tudjuk ellátni szakdolgozók felügyeletét. A beszámolási időszakban ez a következőképpen alakult.

Érdiné Sz. Mariann	22 (TFK)
Hajdu Péter	12 (TFK)
Kampis György	2 (TTK)
Szegedi Péter	2 (TTK)

Egyik szakdolgozónk (Kőszeghy Kolos, biológus) 2003 őszén a Yale Egyetem PhD iskolájába jelentkezett, jelenleg a második fordulóra jutott.

II.4. Posztgraduális oktatás

A tanszéken (mivel alapképzési szakkal nem rendelkezik) önálló PhD iskola vagy program nincsen. A tanszék munkatársai az alábbi PhD Iskolák tevékenységében vesznek aktívan részt.

Kampis György	- BME Tudománytörténet PhD Iskola, alapító külső tag, témavezető - ELTE PPK Pszichológiai Doktori Iskola, alprogramvezető, témavezető
---------------	--

II.5. PhD hallgatók

A beszámolási időszakban az alábbi PhD hallgatók témavezetését láttuk illetve látjuk el. Zárójelben feltüntettem az eddigi eredményességüket is.

Kampis György (8)	Jelasity Márk (BTK, PhD fokozatot szerzett 2002-ben) Gulyás László (IK, disszertáció beadás alatt) Dankovics Natália (PPK, disszertáció beadás alatt) Bíró Gábor (PPK, abszolutórium) Lehmann Miklós (PPK, abszolutórium) Soós Sándor (PPK, abszolutórium) Fazekas Péter (BME, I. éves) Nagy Péter (ITK, kilépett)
Ropolyi László (1)	Király Gábor (Szociológia, I. éves)

(Volt) hallgatóink közül Jelasity Márk ma a Bolognai Egyetem munkatársa, Gulyás László pedig egy évet a közelmúltban a Harvard Egyetemen töltött.

II.6. Oktatási kapcsolatok más intézményekkel - átiktatás

Tanszékünk munkatársai rendszeresen oktatnak a TTK egyes szakjain, más Karokon, illetve más egyetemeken. Szerződéses kapcsolatunk van az OM Márton Áron szakkollégiumával. Az alábbi táblázat a fontosabb együttműködések emeli ki.

Hajdu Péter	ELTE BTK, PPK és ITK	2003/4 tanévtől	főiskolások kötelező tanrendi órái (2-3 tárgy)
Kampis György	Universität Wien SzTE JPTE	2002, 2004 több alkalommal több alkalommal	Wissenschaftstheorie Kognitív tudomány Kognitív tudomány, Tudományfilozófia
Kutrovácz Gábor	ELTE TÁTK Szociológia	2003/04 I.f.	Bevezetés a logikába és a tudományfilozófiába (Szegedi Péterrel közösen)
Rédei Miklós	ELTE BTK Filozófia	1999 óta foly.	átlagosan 2 kurzus, kötelező tanrendi órák
Ropolyi László	Márton Áron Szakkoll. Eötvös Kollégium	2002/2003 II.f. 2003/2004 I.f. 2002/3 I.f.	Az Internet társadalmi és kulturális hatásai Tudomány és valóság. A tudományfilozófia alapjai Filozófia a beat- és rockzenében (Szegedi Péterrel) Bevezetés a tudományfilozófiába
Szegedi Péter	BKE Tsd.elméleti Kör ELTE TÁTK Szociológia Márton Áron Szakkoll.	2000, 2002 2003/04 I.f.	Haladó tudományfilozófia kurzus Bevezetés a logikába és a tudományfilozófiába A fizika története
Szigeti András	Márton Áron Szakkoll. Népszabadság Újs.Iskola	2003/4 I.f. 2002 óta foly.	A görög tudomány története A mikroelektronikai forradalom társadalmi hatásai Bevezetés a filozófiába
Szabó E. László	TTK Fizikus -informatikus	2004	Matematikai logika

Más tanszékek, Karok, Egyetemek oktatóinak a mi tanszékünkön végzett rendszeres beiktatását tanszékünk oktatóinak felsorolásakor tüntettük fel.

Egyetemközi együttműködés keretében Kampis György tagja a BME GTK Kognitív Tudományi Központ (<http://www.itm.bme.hu/ktk/>) tanácsadó testületének (vezető: Pléh Cs. MTA r.tag).

II.7. Hallgatói véleményezések és visszajelzések

Tapasztalataink szerint a hallgatói véleményezések formálisak, valós információk beszerzésére nem alkalmasak. Más forrásokból rendelkezünk adatokkal arra vonatkozóan, hogy a hallgatók milyen

módon vannak megelégedve óráinkkal. Ez differenciált képet rajzol ki, mind az oktatók, mind a tantárgyak vonatkozásában, ezt a lehetőségekhez képest figyelembe vettünk a jövőre vonatkozó oktatási terveink kidolgozásában.

Fontos volt felismernünk, hogy nemcsak a hagyományos, ismeretközlő óráknak van szerepe, noha ezek között is voltak a legkeresettebbek. A hallgatók ugyanakkor fokozottan igénylik az olyan tantárgyakat és modulokat, amelyek az orientálásukra, átfogó világkép építésére alkalmasak. Ezekben rendkívüli hiány van a szaktárgyak világában. Korábbi adatok összehasonlításában megvizsgáltuk hallgatóink tárgyfelvételi szokásait a 2003/4-es tanév I. félévében. Ez visszaigazolta az említett kétféle igény felismerésére alapozott órákínálatunk helyességét.

III. Kutatási tevékenységek

III.1. Kutatási témák a tanszéken

Tanszékünkön két-három nagyobb téma mellett az elmúlt időszakban sok egyszemélyes kutatás folyt, ez a társadalomtudományokban szokásos. A felsorolás nem teljes. A terjedelmi arányok nem reprezentatívak.

(1) Tudomány és vallás

A kérdéssel foglalkozik „Vallás és evolúció a XX.sz.d.-i és jelenkori Magyarországon” c. NKFP projektünk (5/093sz.), 2001-2004. A nemzeti kulturális örökség és a jelenkori társadalmi kihívások kutatása alá tartozó projekt keretében számos részfeladatban foglalkoztunk: a darwinizmus magyarországi recepciótörténetével, az intencionalitás kérdésével, a hagyományos vallások és a mai magyar vallásosság kapcsolatával, egyetemi hallgatók vélekedéseinek vizsgálatával, egy magyar Darwiniana létrehozásával, könyvtári kutatásokkal. A projekt keretében több konferenciát és workshopot tartottunk illetve tartunk 2004-ben. Jelenleg megjelenés alatt áll 3 összefoglaló tanulmány-kötetünk, közülük egy nemzetközi konferencia (2003 Miskolc, *Intentionality*) anyaga külföldi kiadónál (a publ. jegyzékben egyelőre nem szerepelnek). A sokszereplős projekt a tanszék számos főállású és állandó meghívott munkatársát foglalkoztatta (Kampis, Kutrovácz, Ropolyi, Szabó E., Szegedi, Zemplén), valamint néhány külső munkatársat (Török, Tóth, Mund, Cserhádi).

(2) Tudásformák

Tudomány, áltudomány. A megalapozottság problémája és a relativizmus. A Sokal-botrány tanulságai (Kampis, Kutrovácz, Szegedi). A modern és posztmodern világfelfogás, egymáshoz való viszonyuk. A társadalmi válságok világképe és a posztmodern közötti párhuzam. Modern és posztmodern értékrendek tudományos és technikai összetevői. A posztmodern személyiséget meghatározó faktorok (Ropolyi). A racionalitás mibenléte és története (Szigeti). Inkozisztencia-tolerancia. Állati és emberi tudás, aktív percepció, mechanizmusok, narratívumok összefüggései (Kampis). “Kelet-Európai tudomány”, rendszerelmélet (Kampis, Ropolyi).

(3) A tudományfilozófia alapkérdései, kauzalitás

Nagyszámú publikációnk foglalkozik olyan klasszikus kérdésekkel, mint a kauzalitás, a paradigma fogalom, természeti fajták. E kutatások több kollégát is érintettek (Kampis, Ropolyi, Szegedi). Kiemelt jelentőségűek a valószínűségi kauzalitás, a közös ok fogalmának problémái (Rédei). A közös ok és közös-közös ok viszonyának elemzése, különböző korrelációk közös-közös oka. A közös ok fogalom kiterjesztése, a közös ok rendszer fogalmának kidolgozása és elemzése. Az algebrai

relativisztikus kvantum térelmélet által jósolt térszerű korrelációk közös ok segítségével történő magyarázati lehetőségével kapcsolatos pozitív részeredmények.

(4) Darwin projekt

Mivel kutatási vonzata van, itt említjük Darwin: *A fajok eredete* új fordítását. Ennek kapcsán a XIX.sz.d.-i eszmetörténet egy fontos fejezetének feldolgozására került sor, ami alkalmat adott a darwini koncepciók modern evolúciós, nyelvfiziológiai és tudományfilozófiai kutatásokban, valamint az evolúciós modellezésben való felhasználására (Kampis).

(5) Megismeréstudomány

A dinamikus elme, mentális modellek mint komplex struktúrák, propozicionalitás (Kampis). A tudománypszichológia és tudományfilozófia határterületei. A virtuális valóság természete. Filozófiai fenomenológia és megismeréstudomány összefüggései, társadalmi következmények (Ropolyi). A MAKOG (Magyar Kognitív Tudományi Konferencia) szervezése, könyvkiadás.

(6) Hermeneutika, mint tudományfilozófia

Folytattuk korábban megkezdett kutatásainkat a hermeneutika tudományfilozófiaként való használatával kapcsolatban. Kísérelt a tudományfilozófia hermeneutikai és szociálkonstruktivista szemléletmódjainak – Habermas eszméin alapuló - összhangba hozására. A hermeneutikai szemléletmód alkalmazásának következményei a modern tudomány és technika általános jellegzetességeinek, valamint a rendszerelmélet, a kvantummechanikai paradoxonok és az információ fogalmának értelmezésében. Konferenciaszervezés, kötetek szerkesztése, az *International Society for Hermeneutics and Science* folyamatos működtetése. Nemzetközi konferencia, tankönyvkiadás, együttműködés (Ropolyi, Kutrovátz).

(7) Általános tudományfilozófiai kérdések

A tudományfilozófia általános problémáinak elemzése, tudományfilozófiák tipológiája. A számítógépek és a filozófia, alapelvek és társadalmi hagyományok. A társadalmi információ hermeneutikai felfogásának alapjai. Esettanulmány: Lakatos Imre élettörténete, társadalmi-politikai környezete és fontosabb tudományfilozófiai elvei összefüggése. Tudományos elméletek mint emberi történetek interpretációja (Ropolyi).

(8) Kvantummechanika, Neumann János, természetfilozófia

Neumann János munkássága. Neumann János kvantumlogika felfogásának elemzése, annak -- részben publikálatlan archív anyagok felkutatásán és értékelésén alapuló – elemzése, hogy Neumann kvantumlogika felfogása miért és miben különbözik a kvantumlogika elterjedt értelmezésétől. Neumann János publikálatlan leveleinek felkutatása és kiadásra szerkesztése (Rédei). A kvantummechanikával kapcsolatos tudományfilozófiai (korrespondencia-elv és inkommenzurabilitás, Lakatos és a döntő kísérletek) és interpretációs problémák (EPR-Bell-probléma, kauzális és stochasztikus interpretációk). A természetfilozófia története: Newton, Planck. Magyar nyelvű könyvek kiadása szövegválogatással, előszóval (Szegedi).

(9) A globális felmelegedés vizsgálati módszertana

Egy hazai klímadinamikai kutatási program beindításának előkészületei (Zágoni). Résztvevői Czelnai Rudolf meteorológus, akadémikus, Major György meteorológus, akadémikus, az MTA Meteorológiai Bizottságának elnöke. Részvétel a VAHAVA (klímaváltozás, hatás, védekezés, alkalmazkodás) MTA-KvVM közös projektben (vezeti: Láng István akadémikus), kommunikációs stratégia kidolgozása.

III.2. Elnyert pályázatok

Itt kizárólag azokat szerepeltetjük, amelyek témavezetője tanszékünk főállású munkársa. Az elnyert pályázatok nagy száma miatt csak a kutatási pályázatokat soroljuk fel. Pályázataink tematikus kifejtésére itt nincs lehetőség, csupán összefoglaló adatokat közlök. Kutatási témáink ismertetése (III.1.) és a publikációs lista (III.3.) jórészt pótolják a hiányzó részleteket. Öt év alatt több, mint 44 millió Ft (több mint 1 millió/fő/év) összegű kutatási pályázatot nyertünk el, az alábbi bontásban.

<i>Témavezető</i>	<i>Forrás</i>	<i>Azonosító</i>	<i>Futamidő</i>	<i>Cím</i>	<i>Összeg</i>
Kampis Gy.	OTKA	T25880	1998-2001	Tud.fil. kutatások	3.700 eFt
Kampis Gy.	OTKA	M27231	1999	Eszközbeszerzés	1.000 eFt
Kampis Gy.	OM MÖB	Möb29	1999-2000	--	450 eFt
Rédei M.	OTKA	T025841	1998-2000	Neumann J.mat.fizikai munkái	600 eFt
Rédei M.	OTKA	T035234	2001-2002	Neumann J.vál. levelei	1.780 eFt
Rédei M.	OTKA	T032771	2000-2002	Valószínűségi kauzalitás	1.965 eFt
Kampis Gy.	OTKA	T035237	2001-2003	Darwin anti-essz.19.sz-i	2.000 eFt
Ropolyi L.	CEEPUS		2002	Könyvtár, szám.tech. fejlesztés	1.600e Ft
Ropolyi L.	OTKA	Sz045121	2003	Konferencia szervezés	200 eFt
Rédei M.	OTKA	T043642	2003-2005	Korrelációk és magyarázataik	4.500 eFt
Szegedi P.	OTKA	T037575	2002-2005	Tudásformák	8.900 eFt
Kampis Gy.	OM	OM053/2001	2001-2004	Vallás és evolúció	18.550 eFt

III.3. Publikációk

A tanszékünk munkatársai által a beszámolási időszakban megjelentetett publikációkat külön listán adom meg. Szám szerint a következő publikációk jelentek meg (2004. 02. 20.-i állás szerint: 126 darab különféle tudományos publikáció, 77 napilapcikk, 50 előadás).

Referált folyóiratcikkek/ebből nemzetközi folyóiratban	27/11
Önálló könyv és jegyzet/ebből külföldi kiadónál	15/3
Könyvkiadás	6
Tudományos könyvek részletei/ebből külföldi kiadónál	36/15
Szabadalom, szerzői joggal védett mű	0
Konferencia kiadványok, konf. összefoglalások/publ. absztraktok	8/18
Szakfordítások	12
Nem publikált tudományos jelentések.	0
Népszerű cikkek, tud. publicisztika/írások napilapokban	17/77
Előadások intézményekben (konf. ea.-k nélkül)	50

A szakcikkeken kívül elsősorban a tankönyvírási és –kiadási tevékenységet emelem ki, egységünk a szakma hazai képviselőjében fontos szerepet vállalt. Tanszékünk munkatársai 15 önálló könyvet és jegyzetet írtak vagy szerkesztettek, emellett további 6 könyv kiadását irányították (beleértve a források biztosítását kiadókkal közös pályázatokon). Ezen kívül 3 teljes szakkönyvet, valamint számos könyvrészletet fordítottunk le.

Három saját könyvünk a Kluwer rangos nemzetközi kiadónál jelent meg. Munkatársaink a budapesti Typotex Kiadó három sorozatában működnek közre szerkesztőként: Kampis György “Az evolúciós gondolat” és a “Tudomány és vallás” sorozatot, Ropolyi László és Szegedi Péter pedig a “Természetfilozófia” sorozatot szerkeszti.

III.3.1. Tartalomszolgáltatás, Web szerverek működtetése

Tanszékünk állandó rendszergazdával rendelkező Web szervert működtet (<http://hps.elte.hu>).

A szervert OTKA műszerpályázatból vásároltuk. A Weblapok szerkesztője Szabó E. László állandó meghívott munkatárs (főállás: Elm.Fiz. Tsz.). Web oldalainkon megtalálhatók publikációnk online verziói, a pályázataink közben keletkezett adatbázisok (pl. Darwiniana), tudományfilozófiai és filozófiai folyóiratok minőségi, karbantartott linkgyűjteménye, naprakész tudományfilozófiai konferencia naptár, könyveink és jegyzeteink ismertetője, munkatáraink honlapjai és sok egyéb (pl. a Magyar Kognitív Tudományi Alapítvány éves konferenciája, a MAKOG, anyagai, szöveggyűjtemények, stb.) Saját oldalaink mellett tanszékünk és szerkesztőnk működteti az alábbi fontosabb szervezetek Web oldalait:

Magyar Filozófiai Társaság (<http://hps.elte.hu:8080>)

ELTE Filozófia Intézet (<http://philosophy.elte.hu/institute/>)

Nemzetközi Tudományhermeneutikai Társaság (<http://hps.elte.hu/ishs/>)

III.4. Philosophy of Science Colloquium – Hetenkénti tanszéki szemináriumok

A tanszék “Philosophy of Science Colloquium” szemináriumsorozatát 1996-ban hoztuk létre. Szervezését először Kampis György, utána Szabó László végezte, majd jelenleg Rédei Miklós vette át. Európában egyedül a mi tanszékünk tart heti rendszerességgel tudományfilozófiai szemináriumot.

A szeminárium honlapja (<http://hps.elte.hu/seminar/>). Az 1999-2004 időszakról heti bontású naprakész információval szolgál, előadókkal és absztraktokkal. A beszámolási időszakban mintegy 160 előadásra került sor. Előadásaink mintegy harmada angol nyelvű volt. Számos külföldi vendéget fogadtunk, köztük neves egyetemek professzorait (pl. Prof. B. Loewer, Rutgers U; Prof T.Crane, Cambridge U; Prof. A. Grünbaum, U Pittsburgh, Prof. J. Searle, UC Berkeley; etc.)

III.5. Külföldi együttműködések

III.5.1. CEEPUS Hálózat

A tanszék az 1999/2000 tanévtől alapítóként vesz részt a „*Central and Eastern European Network for Cognitive Science and Related Disciplines*” című BG-104 számú, bolgár koordinációjú hálózat munkájában. A hálózat egy bolgár, egy román, egy cseh és egy magyar egyetemi tanszék részvételével indult, azóta folyamatosan működik. A hálózatban résztvevő egyetemek száma mára megduplázódott. Osztrák, szlovén, lengyel és horvát intézmények kapcsolódtak be. Némi fluktuáció mellett jelenleg 8 ország 8 egyeteme vesz részt a hálózatban.

A külföldi diákok fogadása, itteni képzésük megszervezése, illetve maga a képzés, valamint a vendégoktatók fogadása és munkafeltételeik kialakítása; a magyar diákok, illetve a tanszéki oktatók kiutazásának megszervezése Ropolyi László feladata, Kutrovácz Gábor közreműködésével.

Összesen 22 hallgatót és 12 oktatót fogadtunk, valamint 18 hallgatói és 11 oktatói kiutazás történt a hálózat eddigi működése alatt. A be- és kiutazások partnerintézmények közötti megoszlása nem egyenletes, de minden viszonylatban történt kiutazás. Bulgáriával volt a legintenzívebb és Lengyelországgal a leglányháb a hallgató- és oktatócsere. Tanszékünk munkatársai a kiutazások során intenzív kurzusokat tartottak, az alábbiak szerint (név, idő, hely).

Kutrovácz Gábor	2000. júl. 01 - aug. 01.	New Bulgarian University, Sofia, Dept. Cognitive Science and Psychology
	2000. okt. 15 - nov. 14.	Charles University Prague, Department of Logic

	2001. jún. 01 - jún. 30.	Univerza Maribor, Oddatek za filozofijo, PEF
	2002. máj. 15 - jún. 14.	Jagiellonian University Krakow, Department of Psychology
Rédei Miklós	2002 március, 2 hét	Charles University Prague, Department of Logic
Ropolyi László	2000	Bukaresti Egyetem, Filozófia Tsz.
	2000 és 2002	Charles University Prague, Department of Logic
	2001	New Bulgarian University, Sofia, Dept. Cognitive Science and Psychology
Szegedi Péter	2000 és 2002	Charles University Prague, Department of Logic
	2001	Univerza Maribor, Oddatek za filozofijo, PEF
	2003	Rijekai Egyetem, Horvátország

III.5.2. ISHS Budapest Center

Tanszékünk munkatársa, Ropolyi László alapítója az *International Society for Hermeneutics and Science* (ISHS) nemzetközi tudományos szervezetnek, valamint (Kiss Olgával – BKE Filozófia Tanszék) az amerikai bázisú szervezet európai irodájaként működő Budapest Centerének szervezői feladatait is ellátja. Az ISHS a hermeneutika tudomány- és technikafilozófiaként való alkalmazásának dolgozó kutatóit fogja össze világszerte.

Az ISHS eddig 9 nemzetközi konferenciát, konferenciaszekciót, ill. workshopot szervezett, ebből a beszámolási időszakban az általunk üzemeltetett Budapest Center kettőt. A Budapest Center a konferenciaszervezés mellett publikációs tevékenységet is folytat, a szóban forgó időszakban önálló kötet formájában egy angol és egy magyar tanulmánygyűjteményt, valamint számos folyóiratcikket publikáltunk a tématerület hazai megismertetése érdekében. Az ISHS Budapest Centere időközönként vendégül látja a téma jelentős kutatóit előadások tartása, ill. konzultációk folytatása céljából. A kérdéses időszakban 5 látogatót (Ihde, Stolarova, Ruttkamp, Dascal, Heelan) fogadtunk az USA-ból és máshonnan.

III.5.4. Intézményi együttműködések – USA, Japán

A Cincinnati Egyetem (OH, USA) Filozófia Tanszékével tanszéki szintű együttműködést alakítottunk ki, amelyet egy nyertes TÉT Magyar-Amerikai pályázat is támogatott. Az együttműködés távolabbi célja hallgató- tananyag- és oktatócsere, ennek előkészítésére két utazás történt. Prof Bickle, a tanszék vezetője a BSCS oktatója, tanszékünkön többször szerepelt vendégelőadóként (ld. V.1.).

A Kalamazoo College (MI, USA) Center for Complex Systems-e partnerünk különféle oktatási és kutatási projekteken. Kampis György egy 2004-ben elnyert MTA-OTKA-NSF pályázat (\$16.000) magyar témavezetője, a KCollege (Prof. Érdi Péter, Henry R. Luce professzor) az amerikai partner.

Japánban a Hokkaido Egyetem Matematika Tanszéke és a JAIST (Japan Advanced Institute of Science and Technology) állandó együttműködő partnereink, ahonnan vendégelőadókat fogadunk, részt vesznek oktatási és kutatási programjainkban, pl. PhD hallgatók konzultációja, BSCS (ld. V.1.).

III.5.5. Intézményi együttműködések – BME (ITOK)

Aláírás alatt áll egy szerződésünk, melynek keretében “Információs társadalom oktató és kutató csoport” létrehozását vállaljuk, rektori szintű ELTE –BME megállapodás alapján. Az ITOK hálózat az ország vezető egyetemein célozza az információs társadalom kihívásainak oktatását és kutatását kormányzati támogatással. Vezetője Z. Karvalics László, BME GTK. A tanszékünkön induló csoport vezetője Kampis György, koordinátora Ropolyi László.

III.5.6. Egyéni együttműködések, külföldi meghívások

Számos különböző rendű-rangú egyéni együttműködés közül az alábbiakat emelem ki.

Kampis György

2002-ben egy évre a JAIST (Japan Advanced Institute of Science and Technology) Fujitsu professzora (Tatsunokuchi, Japán).

2002 és 2004-ben az Uni Wien, Lehrstuhl für Wissenschaftstheorie meghívott vendégprofesszora.

Rédei Miklós

2001-ben Institut Wiener Kreis, Michael Stöltzner, “*John von Neumann and the foundations of quantum physics*” (Kluwer Academic,) könyv szerkesztése.

(2001-2003) European Science Foundation Scientific Network “*Historical and Contemporary Perspectives of Philosophy of Science in Europe*” 9 tagú Coordinating Committee tagja.

2003 január 1-június 30, Department of Logic and Philosophy of Science, University of California at Irvine, U.S.A., visiting associate professor.

(2003-2005) European Science Foundation Scientific Network “*Philosophical and Foundational Problems of Modern Physics*”, 8 tagú Steering Committee elnöke.

Ropolyi László

1999-ben 4 hónapos tanulmányút (Department of Philosophy, State University of New York, Stony Brook, USA) COBASE ösztöndíj (USA) keretében.

III.6. TDK és egyéb hallgatói eredmények, díjak

Gyenis Balázs közg.-filozófus (témavez. Rédei M.)	2002	TDK országos 1. díj	filozófia
Zaválnij Bogdán (témavez. Ropolyi L.)	2001	TDK országos 3. díj	filmtudomány
Bognár Zsófia (témavez. Székely L. külső okt.)	2003	OTDK különdíj	filozófia
Hetesi Zsolt (témavez. Ropolyi L.)	2003	OTDK különdíj	vallástudomány

Tanszékünkön önálló Kari TDK Tudománytörténet és tudományfilozófia szekciót működtetünk, ennek megbízott koordinátora Kutrovácz Gábor. Az elmúlt két évben rendeztünk belső TDK konferenciát, összesen 8 induló résztvevővel, közülük 3-3-at juttattunk tovább az OTDK Társadalomtudományi Szekciójába. Legaktívabb tanárként összesen 5 TDK dolgozat témavezetője volt Ropolyi László. Az OTDK győztes Gyenis Balázs ma tudományfilozófia PhD ösztöndíjas a Pittsburgh-i Egyetemen.

IV. Tudományszervező tevékenységek

Ezek szerteágazó volta miatt csak a fontosabbakat emelem ki.

IV.1. Konferenciaszervezés

Kampis György

2003	“Causality in Complex Systems” workshop szervezője, JAIST, Japán
2002	“Intentionality: Past and Future”, nemzetközi konferencia szervezője (Forrai Gáborral), Miskolci Egyetem
2002	a X. MAKOG konferencia szervezője (Csányi Vilmosmal, Pléh Csabával és Ropolyi Lászlóval)
2001	A nyelvek kultúrája Magyarországon, e- kommunikáció szekció (a szekció szerv. titkára, elnök Pléh Csaba)
2001	a IX. MAKOG konferencia szervezője
1999	nemzetközi Lakatos Imre-konferencia szervezője, MTA-ELTE-London School of Economy (LSE) közös
1999	IPCAT 99 Conference (Liverpool) Programbizottsági tagja

Rédei Miklós

2002	Fulbright – Challenges and Responses, April 24-25, , Budapest (Szervezőbizottság tagja)
------	---

2002	Induction and Deduction in the Sciences, July 7-9, , Vienna, Austria (Szervezőbizottság tagja)
2001	Observation and Experiment in the Natural and Social Sciences Sept 30-Oct 2, Bertinoro, Italy (Szerv.biz. tagja)
2001	Modality, Probability and Bell's Theorems, NATO Adv. Res. Workshop, Aug.19-23, Krakkó, (Szerv.biz. tagja)
2001	John von Neumann the mathematical Physicist June 11, , University of Florida, Gainesville, FL, (Szervező)
1999	Workshop on the Problem of Quantum Measurement, December 6-7, ELTE (Szervezőbizottság tagja)
1999	John von Neumann and the Foundations of Quantum Mechanics , February 25-26, ELTE (Szerv.biz. elnöke)

Ropolyi László

2003	Hermeneutics and Science – 2003, Tihany, 7-11 June.
2002	MAKOG X. Észlelés, szimbólum, tudat, Visegrád, január 28-30 (másokkal közösen)
2002	The Many Faces of Personality: An International Symp., Budapest, 13-15 May (az Osztrák Kelet- és Délkelet-Európa Intézettel és az Austrian Society for Organismic-Sytemic Research and Theory-val közösen)
2001	Reductionism and Holism in Sciences and in Philosophy of Science, Budapest, 22-24 June, (az Osztrák Kelet- és Délkelet-Európa Intézettel és az Austrian Society for Organismic-Sytemic Research and Theory-val közösen)
2000	Systems and Sciences, Budapest, 11-12 October (az Osztrák Kelet- és Délkelet-Európa Intézettel és az Austrian Society for Organismic-Sytemic Research and Theory-val közös szervezés)
2000	Hermeneutic vs. Social Constructivist Approach to Science and Technology Sessions at Worlds in Transition: Technoscience, Citizenship and Culture in the 21 st Century. 4S/EASST Conference 2000, Vienna, Austria, September 27-30,

IV.2. Tisztségviselés nemzetközi és hazai szervezetekben

Kampis György

2002-	tanácsadó testületi tag, BME Kognitív Tudományi Központ
2002-	Advisory Board Member, Center for Complex Systems, Kalamazoo College, MI.
2001	OTDK Filozófia II. zsűri elnöke
2001-	BME Tudománytörténeti Doktori Iskola, alapító tag
1999-2003	OTKA Filozófiai zsűri tagja
1999-2003	MTA Filozófiai Bizottság tagja
1998-2002	ELTE BTK kognitív tudományi PhD alprogram vezetője
1998-	IUHPS/DLMPS (Int.Union of the History and Philosophy of Science, Division Logic, Methodology and the Philosophy of Science, az ICSU tagja) Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke.
1997-2003	ELTE TTK Dékáni Tanácsának és Kari Tanácsának tagja
1996-2000	Soros Alapítványnál különféle kuratóriumok tagja

Rédei Miklós

2003-	OTKA filozófia zsűri tag
-------	--------------------------

Ropolyi László

1999-	Az ISHS Budapest Centerének szervezője
-------	--

IV.3. Tudományos minősítésben való részvétel

A beszámolási időszakban az alábbi módon vettünk részt tudományos minősítési eljárásokban.

Kampis György	4 nagydoktori, 2 habilitációs, 1 PhD, 1 kandidátusi eljárásban bíráló vagy tag.
Rédei Miklós	2 PhD dolgozat opponense, 1 habilitációs eljárás bírálója.
Szegedi Péter	3 PhD eljárásban részvétel

IV.4. Lektorai munkák, szakértések

Hajdu Péter

1999.-ben az Országos Tankönyv Bizottság megbízásából referense az etika tárgynak

2000-2006 között tudományos szakértői keretszerződés, filozófia tantárgy

A 2000-2004 között elvégzett szakértések: Oppelt Katalin- Komáromi Attila: Társadalomismeret / Csokonai /; Kissné Király Piroska: Hon- és népismeret /Bibor/ Bóna Gézáné- Majsay Mária : Ember- és társadalomismeret / OKKER/ ; Domonkos Zsuzsa: Társadalomismeret /Pedellus / ; Lányi András- Jakab György: Erkölcsi esettanulmányok / AKGA Junior/ ; Steiger Kornél: Ember- és társadalomismeret. etika /Holnap /; Roy Andersson: Moro úr sikeres megfagyasztása / Enciklopédia / ; Horváth Margit: Legyetek jók, ha tudtok /Pedellus / ; Halász Irén, Falus Katalin: Jogi ismeretek /OKKER / ; Nemes Márta: Ismeretek a családról /Családi Nevelésért Alapítvány/ ; Koczó József: Vámosmikola és környéke /Szt. István király Alapítvány /; Baranyai Anita: Hon- és népismeret /Palatia / ; Szabó Kálmán Erkölcsi életünk, Mindennapi erkölcsünk / Kairosz / ; Kamarás István - Vörös Klára Embertan 3. /OKKER- Nodus / ; Kovácsné Bede Anna - Kovács István : Állampolgári ismeretek / Csokonai /; Lektorálás: Üzleti etika /Saldo 2002. 474 . Vizsgaelnöki megbízások: Közoktatási / tanügyigazgatási / és vizsgáztatási szakértői minőségben érettségi elnök a Fazekasban, a Trefortban, a Radnótiában, a Berzsenyiben, a Hit Gyülekezete Gimnáziumában, Móriczban, stb.

Kampis György

2002, 2003 EU5 pályázat részidős értékelése (Brüsszelben)

2000 Pályázatok bírálata, Széchenyi Professzori Ösztöndíj

1999- Pályázatok bírálata, OTKA, számos alkalommal

1999- Kézirat elbírálások, J.Theor.Biol.(többször), Behav.Brain.Sci. (3x), BioSystems (többször), Phil.Psych., Found.Sci.

Rédei Miklós

2003 Pályázat elbírálás a European Science Foundation számára

1999, 2003 Pályázat elbírálás a Fulbright Bizottságnak

1999- Kézirat elbírálások, Found.Phys, Stud.Hist.Phil.Mod.Physics, Brit.J.Phil.Sci., Phil.Sci., Synthese, Int.Stud.Phil.Sci., Hist.Mathematica

Szegedi Péter

2003 Erasmus Alapítvány, két pályázat elbírálása filozófiából (fizika határterületen)

2003 Kézirat elbírálás, Int.Stud.Phil.Sci.

1999- Pályázati bírálatok, OTKA (3 db)

1999 Széchenyi Professzori Ösztöndíjak félidős bírálata

V. Forrásteremtő tevékenységek

V.1. Budapest Semester in Cognitive Science (térítéses tanfolyam külföldi hallgatóknak)

Több éves előkészítő munka után 2004-ben beindítottuk a Budapest Semester in Cognitive Science (BSCS) egyféléves, térítéses tanfolyamot (<http://hps.elte.hu/BSCS>), amelyre USA-beli és más egyetemekkel rendelkezünk megállapodással hallgatók fogadására. A tanári kar tanszékünk munkatársain kívül amerikai, japán, osztrák, és bolgár professzorokból áll. Részletek a honlapon.

Budapest, 2004. 02. 24.

Kampis György